

• เกร็ดประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมฝรั่งเศส

Anecdotes historiques et culturelles sur la France

ศโรชิน อางหาญ
วิริญจน์ หุตะสังกาศ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อ.ศโรชิน อจหาญ

sarochin.ahn@gmail.com

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
จบการศึกษาด้านการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ (แขนงภาษาศาสตร์)
จากมหาวิทยาลัยบูร์กอญ (ดียง) ประเทศฝรั่งเศส

อ.ดร.วิริญจน์ หุตะสังกาศ

virine.h@gmail.com

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
จบการศึกษาด้านวรรณคดีปัจจุบัน (วรรณกรรมเยาวชน) จากมหาวิทยาลัยตูร์ (Tours)
ประเทศฝรั่งเศส

• เกร็ดประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมฝรั่งเศส

Anecdotes historiques et culturelles sur la France

ศโรชิน อางหาญ

วิริญจน์ หุตะสังกาศ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เกร็ดประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมฝรั่งเศส

Anecdotes historiques et culturelles sur la France

บรรณาธิการ

กรกฎ งานวงศ์พาณิชย์

ISBN (E-Book):

978-616-398-717-4

ผู้แต่ง:

ศโรชินี อางหาญ และ วิริญจน์ หุตะสังกาศ

เจ้าของและผู้จัดพิมพ์:

สำนักงานบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โทรศัพท์: 0 5394 3603-5

โทรสาร: 0 5394 3600

<https://cmupress.cmu.ac.th>

E-mail: cmupress.th@gmail.com

พิมพ์ครั้งที่ 1:

มิถุนายน 2565

ราคา:

235 บาท

ออกแบบและพิมพ์:

บริษัท ดีไซน์ปริ้นท์ มีเดีย จำกัด

©สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ห้ามลอกเลียนแบบ ทำซ้ำ ดัดแปลง ส่วนหนึ่งส่วนใดของตำราเล่มนี้
รวมทั้งการจัดเก็บถ่ายทอไม่ว่ารูปแบบหรือวิธีการใดๆ ด้วยกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์
การถ่ายภาพ การบันทึกหรือวิธีการอื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาต

คำนิยม

สาธารณรัฐฝรั่งเศส เป็นประเทศในยุโรปตะวันตกซึ่งตั้งอยู่บนพื้นที่อันเป็น “ชัยภูมิ” หรือทำเลที่ดี ด้วยลักษณะทางกายภาพที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งถึงสามด้าน อาณาเขตทางเหนือติดทะเลเหนือ ทางทิศตะวันตกติดมหาสมุทรแอตแลนติก และทางตอนใต้ติดทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และยังครอบคลุมอีกหลายแห่งตามหมู่เกาะที่กระจัดกระจายอยู่แทบทั่วทุกทวีป เช่น เกาะลาเรอนียง ในมหาสมุทรอินเดีย หมู่เกาะเฟรนช์โปลินีเซียในมหาสมุทรแปซิฟิกได้ เป็นต้น นอกจากนี้ฝรั่งเศส ยังมีชื่อเสียงด้านมรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อนานาประเทศมาตั้งแต่สมัยยุคกลางจนถึงปัจจุบัน ด้วยปัจจัยข้างต้น ฝรั่งเศสจึงเป็นที่รู้จักในฐานะประเทศมหาอำนาจทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการทหารเรื่อยมา

หนังสือเรื่อง “เกร็ดประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมฝรั่งเศส” โดย อ. ศโรชินี อาจหาญ และ อ.ดร.วิริญจน์ หุตะสังกาศ สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เล่มนี้เป็นหนังสือที่น่าสนใจ ได้เล่าถึงบางส่วนของเกร็ดประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมฝรั่งเศสในมุมมองที่แตกต่างจากหนังสือหลายเล่ม มีเรื่องที่น่าสนใจมากมายเกือบสามสิบเรื่อง เช่น ห้องนอนของชาวฝรั่งเศสในยุคกลาง พิธีสมรสหลังปฏิวัติฝรั่งเศส การปันส่วนอาหารในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ประวัติศาสตร์โรงแรมในประเทศฝรั่งเศส ที่มาของกางเกงยีนส์ สวนสัตว์มนุษย์ หรือ ชาวเอเชียในวรรณกรรมเยาวชนฝรั่งเศส

นอกจากนั้นเล่มนี้ได้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาแล้ว อันเป็นการช่วยยืนยันถึงความถูกต้องทางวิชาการของหนังสือ นับว่าเป็นหนังสือวิชาการที่มีคุณค่าอีกเล่มหนึ่งที่สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีโอกาสเป็นผู้ดำเนินการพิมพ์และจัดจำหน่าย

กรกฎ งานวงศ์พาณิชย์
บรรณาธิการบริหารสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำนำ

ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมฝรั่งเศสแพร่หลายในประเทศไทยมานานนับศตวรรษไม่ว่ากาลเวลาจะเปลี่ยนผันไปเท่าไร และแม้ว่าความนิยมในภาษาฝรั่งเศสจะเปลี่ยนแปลงไป เรายังคงพบสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมฝรั่งเศสวางอยู่บนชั้นหนังสือในร้านและห้องสมุดอยู่เสมอ ซึ่งหนังสือโดยส่วนมากมักเน้นเหตุการณ์ที่สำคัญและครอบคลุมช่วงเวลาในอดีตเป็นระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือเจาะจงไปยังวัฒนธรรมหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งเป็นพิเศษ คณะผู้จัดทำจึงนึกสนุกอยากเขียนหนังสือเกี่ยวกับเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยในประวัติศาสตร์ฝรั่งเศส ตั้งแต่ยุคแรกเริ่มสร้างประเทศมาจวบจนปัจจุบัน

หนังสือ “เกร็ดประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมฝรั่งเศส” (Anecdotes historiques et culturelles sur la France) เล่มนี้ จึงเป็นเหมือนตัวต่อชิ้นเล็กๆ ที่อาจทำให้องค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศสของผู้อ่านชาวไทยสมบูรณ์ขึ้น คณะผู้จัดทำจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านจะเพลิดเพลินกับหนังสือเล่มนี้และทำให้ท่านได้รู้จักแหล่งวัฒนธรรมนี้มากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณ รศ. ดร.ปจรรย์ สุทัศน์ ณ อยุธยา สำหรับซื้อบทอันสละสลวยและคำแนะนำเรื่องการถอดเสียงภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านจากสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำหรับคำแนะนำตลอดการทำงานชิ้นนี้ และขอขอบคุณเจ้าของภาพประกอบทุกภาพที่อนุญาตให้คณะผู้จัดทำนำภาพดังกล่าวมาใช้เพื่อเผยแพร่ความรู้

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

คำนิยม	I
คำนำ	II
สารบัญ	III
สารบัญภาพ	V

ฝรั่งเศสวิถี

› คนฝรั่งเศสกินคน! เมื่อฤดูหนาวโหดร้ายกับมนุษย์...	2
› ห้องนอนของชาวฝรั่งเศสในยุคกลาง	5
› กรุงปารีสในคริสต์ศตวรรษที่ 17	9
› พิธีสมรสหลังปฏิวัติฝรั่งเศส	12
› การปันส่วนอาหารในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง	15
› ประวัติศาสตร์โรงแรมในประเทศฝรั่งเศส	20
› “Hôtel-Dieu” ที่ไม่ได้หมายถึงโรงแรม	26
› ที่มาของกางเกงยีนส์	30

ในกระแสโลก

› ฝรั่งเศสยึดแอลจีเรียเพราะพัดพัดแมลงวัน	34
› ประวัติศาสตร์การปกครองแคว้นอาลซัสและลอร์เรน	39
› “Le japonisme” ญี่ปุ่นนิยมในสังคมฝรั่งเศส	44
› สวนสัตว์มนุษย์	48
› ผู้ใช้แรงงานในประเทศฝรั่งเศสช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 และ 20	53
› ชาวเอเชียในวรรณกรรมเยาวชนฝรั่งเศส	56

รู้รสเรใจ

› ฝรั่งเศสสรรพรส	64
› ร้านขนมปังฝรั่งเศส	81
› ชา กาแฟ ซ็อกโกแลต : เครื่องดื่ม “ชั้นสูง” ของชาวฝรั่งเศส	86
› ไวน์เลิศรสแห่งแคว้นบูร์กอญ	90
› ไร่องุ่นในกรุงปารีส	95
› เทศกาลย้อนยุค ณ เมืองเลอ ปุย-อ็อง-เวอเล	98
› วันชาติฝรั่งเศสและงานเต้นรำของนักดับเพลิง (Bal des pompiers)	103

สรรพศาสตร์ สรรพศิลป์

› วิทยาศาสตร์ในยุคมีด	110
› ยุคพัฒนาการแพทย์เรอแนสซองส์	115
› ห้องสารภณท์ : เมื่อวิทยาศาสตร์กลายเป็นการแสดง	120
› โทมัส แปสแกด์ นักบินอวกาศฝรั่งเศสคนแรกที่ได้เป็นผู้ควบคุมอากาศยาน	124
› การลงโทษนักเรียนในสมัยก่อน	129
› การฝึกงานแบบสังเกตการณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษา	132
› เลอ แปร์ กาสตอร์ ผู้บุกเบิกหนังสือภาพภาษาฝรั่งเศสสำหรับเด็ก	136
› กุสตาฟ ดอเร และภาพพิมพ์แกะสลักชั้นครู	140

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	ภาพจำลองห้องนอนของชาวบ้านในยุคกลางที่เป็นทั้งห้องนอน และห้องทานอาหาร	6
ภาพที่ 2	บ้านเรือนริมแม่น้ำแซนช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17	9
ภาพที่ 3	โรงละครโอเปรา กรุงปารีส และป้ายบอกทางภาษาเยอรมัน	15
ภาพที่ 4	หัวรูตาบากา (A)	17
ภาพที่ 5	หัวแก่นตะวัน (B)	17
ภาพที่ 6	ตึกแบบโอสมาน (un immeuble haussmannien)	22
ภาพที่ 7	โรงแรมร็อง-นัวร์ เมืองทูลูส์	24
ภาพที่ 8	ภาพจำลองห้องรับรองผู้ป่วยภายใน hôpital ของเมืองบอน	26
ภาพที่ 9	ภาพที่ Hospice de Beaune หรือ Hôtel Dieu de Beaune ซึ่งเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก	27
ภาพที่ 10	ภาพกางเกงยีนส์เดนิม	30
ภาพที่ 11	เดย์อุสแซ็ง (ฮุสเซน) แห่งแอลเจียร์	35
ภาพที่ 12	ภาพเมืองกอลมาร์ (A)	39
ภาพที่ 13	ตลาดคริสต์มาส ณ เมืองสตาร์สบูร์ (B)	39
ภาพที่ 14	ภาพแผนที่ฝรั่งเศส (ใหม่) ในปี ค.ศ. 1871	41
ภาพที่ 15	หมู่บ้านตังเกีย (Tonkin) และหมู่บ้านอิเควทอเรียล แอฟริกา (Afrique équatoriale)	50
ภาพที่ 16	นครวัดจำลองในงานนิทรรศการอาณานิคม ณ กรุงปารีส ค.ศ. 1931	51
ภาพที่ 17	ปกหนังสือพี่ชายคนใหม่	57
ภาพที่ 18	ปกหนังสือ บานาน่า เกิร์ล	59
ภาพที่ 19	หอยแมลงภู่และมันฝรั่งทอด	64
ภาพที่ 20	ทาร์ตน้ำตาล	65
ภาพที่ 21	คัส	66
ภาพที่ 22	ขาหมูและมันฝรั่งวางบนซูครุต (A)	67
ภาพที่ 23	ซูครุตเคียงไส้กรอก (B)	67
ภาพที่ 24	อาหารทะเลเผา	69

ภาพที่ 25	เกอแนล	72
ภาพที่ 26	ภาพหอยทากอบเนย (A)	73
ภาพที่ 27	มัสตาร์ด (B)	73
ภาพที่ 28	ตับห่าน (foie gras)	74
ภาพที่ 29	สลัดนิซวส์	76
ภาพที่ 30	บุยุบาเบส	76
ภาพที่ 31	รูกัยไส้กรอก	79
ภาพที่ 32	ภาพร้านขนมปังในฝรั่งเศส	81
ภาพที่ 33	ป้าย Fait maison หรือ Fabrication Maison (ขนมปังผลิตเองในร้าน)	83
ภาพที่ 34	กระสอบเมล็ดกาแฟและกระป๋องใบชาในร้าน Salon de thé แห่งหนึ่ง	88
ภาพที่ 35	ภาพแผนที่แสดงพื้นที่การเพาะปลูกองุ่นบริเวณแคว้นเบอร์กันดี ที่ขอขึ้นทะเบียนมรดกโลก กินพื้นที่บริเวณเมืองดิมง (Dijon) นุย-แซ็ง-ฌอร์ซ (Nuits-Saint-Georges) โบน (Beaune) และ เล มาร์องฌ์ (Les Maranges)	90
ภาพที่ 36	ภาพไร่องุ่นในเมืองโบน แคว้นบูร์กอญ	93
ภาพที่ 37	ภาพไร่องุ่นที่มิงมาร์ตในอดีต	95
ภาพที่ 38	ภาพเมืองเลอปูย ออง เวอเล	98
ภาพที่ 39	ภาพขุมจำลองวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในคริสต์ศตวรรษที่ 16	100
ภาพที่ 40	ภาพนักเรียนและอาจารย์จากโรงเรียนในเมืองร่วมแต่งกายย้อนยุค กำลังนั่งฟังบรรยายความเป็นมาของเทศกาล	100
ภาพที่ 41	ภาพขบวนรถนักดับเพลิงในวันชาติฝรั่งเศส ณ เมืองดิมง	104
ภาพที่ 42	ภาพเขียนรูปกึ่งหุ่นน้ำในคริสต์ศตวรรษที่ 19	111
ภาพที่ 43	อาสนวิหารชาร์ทร์ (Cathédrale de Chartres) เริ่มสร้างในปี ค.ศ. 1194 เสร็จสมบูรณ์ในปี ค.ศ. 1226 เป็นอาสนวิหารแบบโกธิค	113
ภาพที่ 44	ผู้ป่วยโรคเรื้อนในพระคัมภีร์	116
ภาพที่ 45	องบร็วซ์ ปาเร	118
ภาพที่ 46	ห้องสารภณท์แห่งหนึ่งในกรุงปารีส Anonymous. (1848)	121

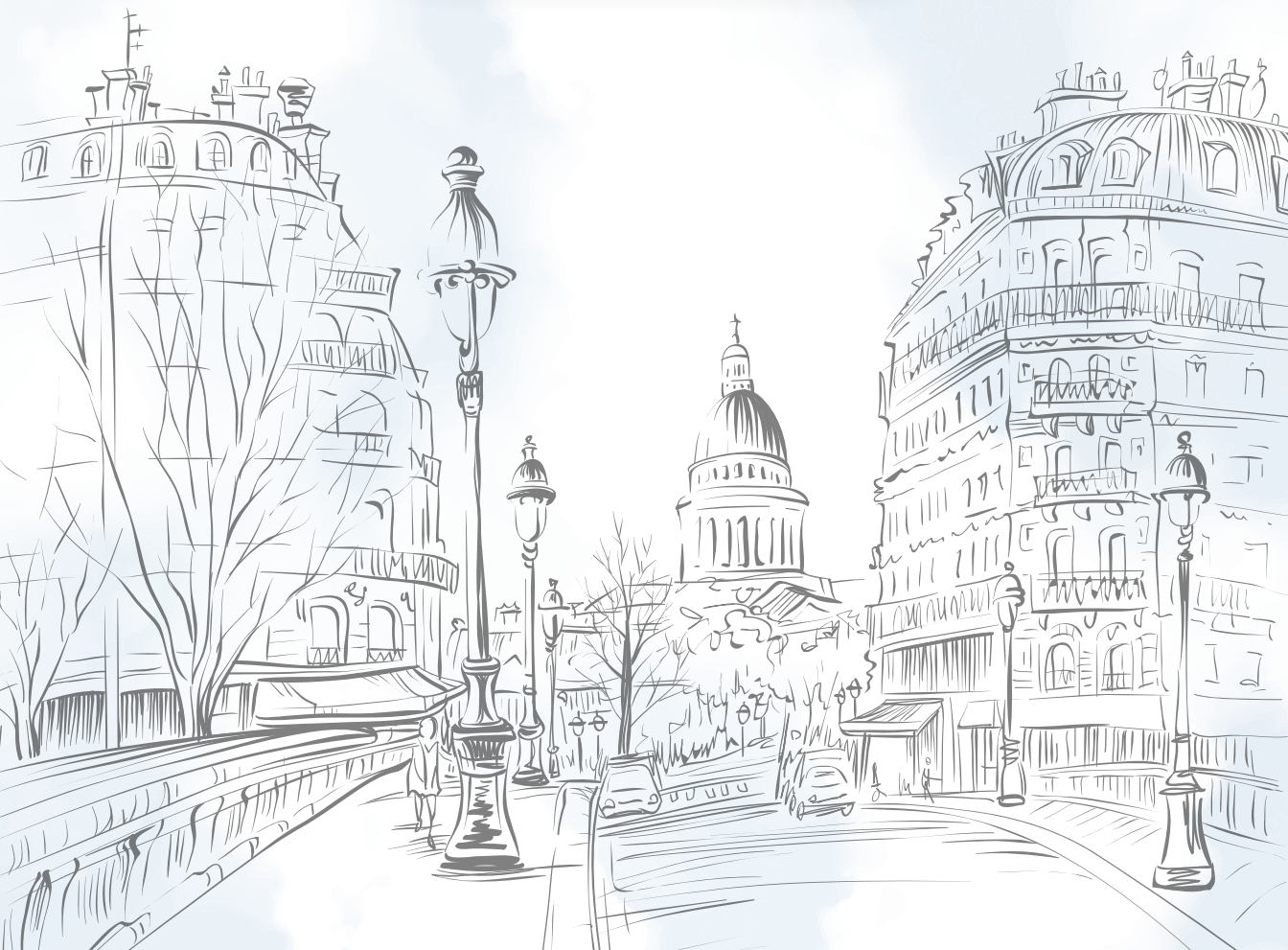

ภาพที่ 47	แปสแกต์ (ริมซ้ายสุด) และลูกเรืออีก 3 คนที่ร่วมในปฏิบัติการกิจ Alpha บนยานอวกาศ Crew-2 Dragon	124
ภาพที่ 48	แปสแกต์ ขณะปฏิบัติการกิจบนยานอวกาศ	125
ภาพที่ 49	แปสแกต์ ขณะปฏิบัติการทดลองทางวิทยาศาสตร์บนยานอวกาศยานอวกาศ	127
ภาพที่ 50	ภาพจำลองหวมกลา	130
ภาพที่ 51	ปกหนังสือ ฉันทประดิษฐ์หน้าาก	137
ภาพที่ 52	ปกหนังสือ ฉันทัดกระดาษ	137
ภาพที่ 53	ตัวอย่างภาพวาดและภาพพิมพ์ฝีมือกุสตาฟ ดอเร	140

ฝรั่งเศสวิถี

คนฝรั่งเศสกินคน! เมื่อฤดูหนาวโหดร้ายกับมนุษย์...

วิริยจน์ หุตะสังกาศ

หากต้องจินตนาการถึงฤดูหนาวในช่วงยุคกลางราวคริสต์ศตวรรษที่ 10 หลายคนอาจนึกถึงเวลาที่หนาวเหน็บ ต้นไม้ใบหญ้าแห้งตาย สัตว์นานาชนิดหลบไปจำศีล ผู้คนก็หลบอยู่ในที่พักอาศัย ใช้เวลาทำกิจกรรมที่ละเอียดไปในช่วงอากาศอบอุ่นอย่างการถนอมอาหาร ดูแลซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ตกเย็นก็ล้อมวงเล่านิทานก่อนเข้านอน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นจริงในบ้านของประชาชนบางส่วนเท่านั้นเอง

ในบางพื้นที่ซึ่งสภาพอากาศโหดร้ายมีฝนตกตลอดฤดูหนาวสลับกับช่วงที่อุณหภูมิลดต่ำจนของเหลวทุกอย่างถูกแช่แข็งไปเสียหมด เรียกกันว่า “Petit âge glaciaire” (ยุคน้ำแข็งน้อย) ส่งผลให้ในช่วงอากาศอบอุ่นก็ยังคงมีฝนตกกระหน่ำจนเพาะปลูกไม่ขึ้น ข้าวสาลีที่เป็นแหล่งอาหารสำคัญของชาวฝรั่งเศสก็เน่าตายหมด ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวจึงประสบภาวะอดอยากอยู่บ่อยครั้ง

เมื่อเพาะปลูกไม่ขึ้น หน้าข้าสัตว์ก็ยิ่งจำศีลเสียอีก ประชาชนในเขตพื้นที่กันดารเหล่านี้ก็เลยจำใจต้องกินเนื้อมนุษย์ด้วยกันเอง ดังที่บาทหลวงรูปหนึ่งในแคว้นบูร์กอญ (Bourgogne) นามว่าราอูล กลาแบร์ (Raoul Glaber) ได้บันทึกไว้เมื่อปี ค.ศ. 1030 ดังนี้

“ฝนห่าใหญ่ตกติดต่อกันมานาน น้ำฝนนี้ได้ไหลนองไปทั่วพื้นดิน ทำให้เราขุดร่องเพาะปลูกไม่ได้เลยตลอดสามปีที่ผ่านมา เมื่อพายุฝนกระหน่ำ เหล่าวัชพืชร้ายอันตรายก็ขึ้นปกคลุมไร่นาไปเสียหมด [...] อนิจจา สิ่งที่ไม่เคยพบเคยเห็นมานานก็ได้เกิดขึ้น ความหิวโหยอันร้ายกาจทำให้คนต้องกินเนื้อคนด้วยกัน นักเดินทางต่างถิ่นถูกลักพาตัวโดยกลุ่มชายฉกรรจ์ที่มีกำลังมากกว่า แขนขากถูกตัดเพื่อนำไปย่างไฟเป็นอาหาร [...] แต่วิธีที่คนส่วนมากใช้คือการล่อเด็ก ๆ ไปยังที่เปลี่ยวด้วยผลไม้ล่อลูกหรือไข่สั๊กฟอง แล้วจึงลงมือฆ่าเพื่อนำมาเป็นอาหาร บ้างก็ถึงขั้นขุดศพออกมาจากหลุมเพื่อประทังความหิวไปได้บ้าง...”¹

¹อ้างอิงจาก Vandenberg V. (2008). *Fames facta est ut homo hominem comederet : l'Occident médiéval face au cannibalisme de survie (Ve-Xle siècle, Revue belge de Philologie et d'Histoire. 86. p.259.*

สภาพอากาศเช่นนี้กินระยะเวลายาวนานถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 เลยทีเดียว แต่เราไม่อาจรู้อุณหภูมิที่แน่ชัดในช่วงยุคกลาง จนกระทั่งมีการพัฒนาปาริวัตอุณหภูมิในคริสต์ศตวรรษที่ 16 และ 17 จึงเริ่มมีการบันทึกอุณหภูมิในแต่ละวันไว้ เมื่อวันที่ 10 มกราคม ค.ศ. 1709 มีบันทึกไว้ว่ากรุงปารีสอุณหภูมิต่ำถึง -16.3 องศาเซลเซียส และโดยดยุคแห่งแซงต์-ซิมง (Duc de Saint-Simon) ได้บันทึกถึงฤดูหนาวในปีนั้นไว้ดังนี้

“เป็นครั้งที่สองของปีแล้วที่อากาศหนาวจัดจนทุกอย่างกลายเป็นน้ำแข็งและถูกทำลายไปสิ้น ต้นไม้ที่ติดลูกแล้วก็เหี่ยวเฉา [...] ต้นไม้อื่นก็แห้งตายเป็นจำนวนมาก สวนต่าง ๆ และเมล็ดพืชทุกเมล็ดบนพื้นดินตายหมด [...] คนส่วนใหญ่คิดว่าพวกเจ้าหน้าทีการคลังจะฉวยโอกาสนี้กว้านซื้อข้าวสาลีจากทั่วทั้งราชอาณาจักรเพื่อมาตั้งราคาขายตามใจเพื่อนำเงินไปถวายกษัตริย์โดยไม่ลืมนำผลประโยชน์ส่วนตน [...] ทว่าราคาข้าวสาลีกลับเท่ากันในตลาดทุกแห่งของราชอาณาจักรเพราะเจ้าหน้าที่เหล่านี้ได้ตรึงราคาไว้ ทำให้พวกพ่อค้าต้องไปขึ้นราคากันเอง แม้พวกเขาจะไม่อยากทำก็ตาม”²

และเมื่อข้าวสาลีขึ้นราคา ประชาชนทั่วไปซึ่งยากจนก็ต้องทนหิวโหยเช่นเมื่อหลายร้อยปีที่แล้ว ในปี ค.ศ. 1709 รัฐบาลของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ได้ช่วยบรรเทาทุกข์ของประชาชนโดยการแจกขนมปัง ถึงกระนั้นก็ไม่เพียงพอ ทำให้ผู้คนถึง 600,000 คนต้องล้มตาย จะเห็นได้ว่าฤดูหนาวสมัยก่อนนั้นโหดร้ายกับมนุษย์ยิ่งนัก ทว่าเมื่ออุตสาหกรรมถือกำเนิดขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 กลับเป็นมนุษย์เองที่เริ่มทำลายธรรมชาติมากขึ้นและทำให้อุณหภูมิตลอดปีสูงขึ้นเรื่อย ๆ รวมถึงช่วงฤดูหนาวด้วยเช่นกัน

²Louis de Rouvroy duc de Saint-Simon. (1897-1931) *Mémoires de Saint-Simon : nouvelle édition collationnée sur le manuscrit autographe, augmentée des additions de Saint-Simon au Journal de Dangeau*, p.196.

บรรณานุกรม

- Dupâquier J. (1992). *Marcel Lachiver. Les années de misère. La famine au temps du Grand Roi [compte rendu]*. Annales de Démographies Historiques. 373-378.
- Rousset P. (1950). *Raoul Glaber interprète de la pensée commune au XIe siècle*. Revue d'histoire de l'église de France. 127. 5-24.
- Vandenberg V. (2008). *Fames facta est ut homo hominem comederet : l'Occident médiéval face au cannibalisme de survie* (Ve-XIe siècle, Revue belge de Philologie et d'Histoire. 86. 217-272.

ห้องนอนของชาวฝรั่งเศสในยุคกลาง

ศโรชินี อาจหาญ

หากกล่าวถึงคำว่า “une chambre” ในปัจจุบัน เรามักจะนึกถึง “ห้องนอน” ซึ่งเป็นห้องที่ไว้ใช้พักผ่อน นอนหลับ มีลักษณะปิดมิดชิด มีความเป็นส่วนตัว และมักมีขนาดเหมาะสมสำหรับคนจำนวนไม่เกินสองถึงสามคน ทว่าเมื่อย้อนกลับไปในยุคกลางนั้น ห้องที่เรียกว่า “chambre” นั้นมีการใช้งานที่แตกต่างจากปัจจุบัน เพราะเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ใช้สำหรับรับประทานอาหาร รับแขก อาบน้ำ และหลับนอนได้ทั้งนั้น ทั้งนี้ความหลากหลายในการใช้งานพื้นที่ดังกล่าวมักขึ้นอยู่กับฐานะของแต่ละบ้าน

สำหรับชนชั้นขุนนางแล้วคำว่า “chambre” นั้นมีความหมายที่ค่อนข้างใกล้เคียงกับปัจจุบัน กล่าวคือ ห้องสำหรับพักผ่อนที่เป็นสัดส่วนสำหรับคนจำนวนหนึ่งถึงสองคน แต่เหล่าคนดีผู้ร่ำรวยอาจนึกถึงห้องที่มีลักษณะเหมือนห้องชุด (un studio) ในยุคปัจจุบันที่มีพื้นที่กว้างจำนวนห้องเดียว แต่แบ่งสัดส่วนพื้นที่ใช้สอยสำหรับกิจวัตรประจำวันด้วยการวางเครื่องเรือนตามมุมต่าง ๆ ดังภาพประกอบ (ภาพที่ 1) ห้องดังกล่าวมักประกอบไปด้วยเตียงนอน โต๊ะ เก้าอี้ และตู้เสื้อผ้า ทว่าสำหรับชาวบ้านทั่วไปแล้ว ห้องดังกล่าวมักจะเป็นห้องที่มีเตาไฟเพื่อให้ความอบอุ่น ซึ่งเตาไฟนั้นสามารถใช้ประกอบอาหารได้ด้วย รวมถึงมีเตียงนอนขนาดใหญ่เพียงพอสำหรับทั้งครอบครัวซึ่งเป็นการประหยัดพื้นที่มากกว่ามีเตียงเดี่ยวหลายเตียง

